

Kierownik działu badawczo-rozwojowego

122302

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

Kierownik działu badawczo-rozwojowego jest odpowiedzialny za efektywne funkcjonowanie podległego mu zespołu specjalistów i jest zaangażowany w proces realizacji zadań na wszystkich etapach pracy.

Zadaniem kierownika działu badawczo-rozwojowego jest planowanie, organizowanie i kontrolowanie działalności badawczej i projektowej jednostki organizacyjnej określonej branży, utworzonej w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz w celu uruchamiania produkcji nowych wyrobów i usług. Zawód ten można wykonywać w ramach działalności instytutu naukowo-badawczego, ośrodka badawczo-rozwojowego, laboratorium lub działu badawczo-rozwojowego zakładu produkcyjnego i firmy usługowej.

Do obowiązków zawodowych należy nadzór kierowniczy nad prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych działu oraz przystosowanie ich wyników do wdrażania w praktyce. Kierownik koordynuje wszelkie działania w tym zakresie z uwzględnieniem ustalonych zasad i obowiązujących przepisów. Ponadto do jego zadań należy upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych (cykliczne opracowywanie publikacji i przedstawianie ich np. na konferencjach i sympozjach).

Kierownik zarządza zespołem podległych pracowników specjalistów (np. inżynierów, konstruktorów, technologów), koordynując i nadzorując prace badawczo-rozwojowe z zakresu opracowania konstrukcji i technologii wytwarzania nowych wyrobów, począwszy od pracy koncepcyjnej po wykonanie produktu. Do obowiązków kierownika działu badawczo-rozwojowego może należeć również opiniowanie projektów wynalazczych i przestrzeganie czystości patentowej (odpowiedzialność za sprawy prawne związane z wynalazczością, ochroną praw autorskich).

We współpracy z zespołem oraz w oparciu o wieloletnie plany naukowo-badawcze ustala zakres badań do realizacji i cel do osiągnięcia oraz proponuje współpracownikom podjęcie tematyki badawczej. Zatwierdza pod względem merytorycznym wszelkie działania podległego zespołu dotyczące metodyki badań, kosztorysów wstępnych i wynikowych, oraz sprawozdawczości etapowej i końcowej oraz sprawuje nadzór nad zgodnością wydatków z kosztorysem. Jest zatem odpowiedzialny za stronę finansową realizowanych badań. Może również nadzorować pracę laboratoriów wyposażonych w sprzęt badawczy.

Obecnie wykonywanie zawodu wymaga szczególnych umiejętności menadżerskich i z zakresu zarządzania, często bowiem to kierownik działu badawczo-rozwojowego negocjuje warunki wykonania produktu lub usługi, czy też musi przewidzieć zbyt dla opracowywanego tematu rozwojowego. Powinien posiadać zatem umiejętność

obserwacji i analizowania sytuacji rynkowej. Dodatkowo do obowiązków kierownika może należeć poszukiwanie źródeł finansowania dla prowadzonych badań (zwłaszcza dofinansowanie projektów z budżetu Unii Europejskiej).

Kierownik odpowiada za podnoszenie kwalifikacji zawodowych podległych pracowników (obszar szkoleń), dba o ich rozwój naukowy oraz możliwości uzyskiwania stopni i tytułów naukowych. Jego rolą jest wdrażanie i przestrzeganie zakładowej polityki zarządzania jakością (np. w ramach systemu ISO 9001).

W przedsiębiorstwach prywatnych kierownik działu badawczo-rozwojowego może zajmować stanowisko dyrektora, zastępcy dyrektora, lub prezesa zarządu (w zależności od struktury organizacyjnej) – bierze wówczas udział również w planowaniu strategicznym rozwoju firmy. W państwowych jednostkach badawczo-rozwojowych kierownik zespołu badawczego może także sprawować funkcję zastępcy dyrektora.

Środowisko pracy

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

ŚRODOWISKO PRACY

Warunki materialne

Miejscem pracy typowym dla zawodu kierownika działu badawczo-rozwojowego są pomieszczenia biurowe. Jednak w zależności od specyfiki firmy, w której jest zatrudniony część pracy może być wykonywana na terenie hal produkcyjnych, laboratoriów lub w terenie. Ma to miejsce zwłaszcza na etapie badań i testów opracowywanych produktów, kiedy to prowadzi się prace badawcze i ekspertyzowe bezpośrednio na obiektach oraz w nowoczesnie wyposażonych laboratoriach. W swojej codziennej pracy kierownik działu badawczo-rozwojowego wykorzystuje komputer oraz inne urządzenia biurowe.

Generalnie w zawodzie nie występują choroby zawodowe związane z narażeniem na określone warunki pracy.

Warunki społeczne

Trudno jednoznacznie stwierdzić czy praca kierownika działu badawczo-rozwojowego ma charakter zespołowy czy indywidualny. Swoją funkcję sprawuje samodzielnie ściśle jednak współpracując z zespołem podległych pracowników. Kontakty z ludźmi w tej pracy nie należą zatem do rzadkości. Dotyczą współpracowników jak i przedstawicieli zewnętrznych instytucji. W charakterze tych kontaktów dominuje organizowanie pracy zespołu oraz udzielanie konsultacji, rad, odpowiadanie na pytania, a także współpraca i negocjowanie.

W swojej pracy kierownik wykorzystuje różne sposoby komunikowania się (ustny, pisemny, za pośrednictwem urządzeń komunikacyjnych).

Warunki organizacyjne

W większości przypadków godziny pracy kierownika działu badawczo-rozwojowego są stałe i obowiązuje go ośmiodzinny czas pracy. Może również samodzielnie ustalać i

kontrolować swój czas pracy. Swoje zadania kierownik wykonuje w godzinach dziennych. Kierownik działu badawczo-rozwojowego pełni funkcje reprezentacyjne, zatem wymagana jest dyspozycyjność do wyjazdów służbowych, niekiedy również poza teren danego miasta czy państwa lub w niedziele i dni wolne od pracy.

Praca kierownika jest nadzorowana w bardzo niewielkim stopniu, ma na ogół pełną swobodę decydowania w sprawach zawodowych. Za swoją działalność odpowiada przed dyrektorem lub radą naukową (w przypadku instytucji badawczo-rozwojowych). Praca ta wiąże się również z przyjęciem na siebie odpowiedzialności finansowej i za powierzone mienie, jak też za bezpieczeństwo podległych pracowników.

Wymagania psychologiczne

Ze względu na charakter i złożoność pracy kierownika działu badawczo-rozwojowego wymagania psychologiczne stawiane w zawodzie są wysokie i różnorodne.

Biorąc pod uwagę naukowy aspekt pracy kierownik powinien być osobą spostrzegawczą, posiadającą zdolność koncentracji uwagi, dobrą pamięć oraz zainteresowania naukowe. Niezbędna jest też umiejętność analitycznego i logicznego myślenia, wysnuwania poprawnych wniosków na podstawie gromadzonych faktów i danych. Konieczna jest rzetelna wiedza branżowa w danej dziedzinie.

Praca w zawodzie wiąże się w ogromnym stopniu z umiejętnościami kierowniczymi - zarządzania zasobami ludzkimi. Kierownik powinien być osobą łatwo nawiązującą kontakty z ludźmi, o rozwiniętych umiejętnościach interpersonalnych i komunikacyjnych. Powinien w taki sposób kierować zespołem podległych pracowników, aby zapobiegać potencjalnym konfliktom, nakłaniać do współpracy i przekonywać do proponowanych przez siebie rozwiązań. W sytuacjach trudnych powinien panować nad swoimi emocjami oraz zachować niezależność opinii i poglądów.

Zarówno w bezpośrednich kontaktach z ludźmi, jak i podczas opracowywania pisemnych analiz i raportów, niezbędna jest łatwość sprawnego, precyzyjnego i zrozumiałego komunikowania się w mowie i piśmie. Ze względu na postęp technologiczny kierownik działu badawczo-rozwojowego powinien być nastawiony na systematyczne poszerzanie swojej wiedzy i umiejętności oraz być stale na bieżąco w temacie zjawisk ekonomicznych, gospodarczych, jak też zmian w przepisach prawnych i organizacyjnych. Z uwagi na aspekt organizacyjny i techniczny pracy kierownika działu badawczo-rozwojowego przydatne mogą być uzdolnienia rachunkowe.

Warunkiem bezwzględnym podjęcia pracy w zawodzie jest wysoka sprawność intelektualna. Kandydat do pracy w zawodzie powinien posiadać uzdolnienia badawcze w swojej dziedzinie oraz zdolności organizacyjne. Kolejnymi cechami sprzyjającymi pracy w tym zawodzie jest samodzielność, umiejętność podejmowania decyzji oraz dokładność w wykonywaniu zadań.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Generalnie w przypadku kierownika działu badawczo-rozwojowego nie występują

przeciwwskazania zdrowotne do pracy w zawodzie. Natomiast znaczenie może mieć miejsce wykonywanej pracy. I tak, np. w laboratoriach, gdzie jest kontakt z substancjami chemicznymi przeciwwskazaniem będą alergię skórne lub astma. Teoretycznie nie ma więc szczególnych wymagań zdrowotnych w stosunku do kandydatów, ale wskazane jest aby kierownik działu badawczo-rozwojowego był osobą wydolną fizycznie, o dobrej sprawności ogólnej, co może się przekładać na wyższą jakość pracy na stanowisku. Największe znaczenie dla pracy w omawianym zawodzie ma wysoka sprawność intelektualna i brak zaburzeń psychicznych.

Praca w zawodzie nie należy do kategorii zajęć obciążających fizycznie - zalicza się do prac lekkich.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Koniecznym warunkiem podjęcia pracy w zawodzie kierownika działu badawczo-rozwojowego jest wykształcenie wyższe w danej dziedzinie. Często również wymagany jest odpowiednio udokumentowany dorobek badawczy lub projektowy. Osoba poszukująca pracy w zawodzie powinna mieć co najmniej 5 letni staż pracy w danej specjalności, w tym doświadczenie w pracy o charakterze badawczo-rozwojowym. Niekiedy wymogiem może być posiadanie stopni i tytułów naukowych. Kandydat powinien posiadać doświadczenie w pracy na stanowisku kierowniczym, osiągnięcia organizacyjne, a także znajomość zagadnień ekonomicznych i prawnych. Praktycznie obowiązkowa jest bardzo dobra znajomość języka angielskiego oraz innych języków obcych, niezbędnych w nawiązywaniu współpracy z zagranicznymi instytucjami naukowymi i umożliwiającymi korzystanie z zagranicznego piśmiennictwa naukowego. W przypadku państwowych jednostek badawczo-rozwojowych preferowane w zawodzie są osoby posiadające tytuły i stopnie naukowe.

Z powyższych względów największe szanse na pracę w zawodzie mają osoby w wieku co najmniej 30 lat. Nie ma natomiast wymagań, co do preferowanej płci czy prezencji kandydata.

Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych w formie specjalistycznych kursów, szkoleń i studiów podyplomowych jest w tym zawodzie standardem. Rodzaj form kształcenia zależy od specyfiki branży, w której pracuje kierownik.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Zawód daje duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. W przypadku państwowych jednostek badawczo-rozwojowych istnieje możliwość objęcia funkcji zastępcy dyrektora do spraw naukowych lub awansowania na stanowisko dyrektora jednostki. Należy w tym celu stanąć do konkursu i uzyskać pozytywną opinię rady naukowej. Kierownik działu badawczo-rozwojowego może również zostać członkiem rady naukowej, która jest organem stanowiącym, opiniodawczym i doradczym jednostki w zakresie jej działalności i w sprawach rozwoju kadry. Wykonując zawód w przedsiębiorstwach prywatnych w ramach działów badawczo-rozwojowych istnieją analogiczne możliwości awansu (w zależności od struktury organizacyjnej firmy).

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Można uznać, że szanse podjęcia pracy w zawodzie kierownika działu badawczo-rozwojowego wzrastają wraz z wiekiem. Atutem w pracy na tym stanowisku jest bowiem nie tylko gruntowne wykształcenie w swojej dziedzinie, ale i doświadczenie zawodowe niezbędne by móc z powodzeniem kierować pracą zespołu. Nie ma też górnej granicy wieku do której kandydat może ubiegać się o pracę w zawodzie. Na zatrudnienie mogą zatem liczyć osoby w wieku od 30 lat wzwyż.

Możliwości zatrudnienia

W przypadku pracy w państwowych jednostkach badawczo-rozwojowych w zawodzie kierownika nie ma możliwości samozatrudnienia. Miejscem pracy są najczęściej instytuty naukowo-badawcze, ośrodki badawczo-rozwojowe oraz przedsiębiorstwa z działem badawczo-rozwojowym. Najwięcej miejsc pracy w zawodzie można znaleźć w wielkich miastach i regionach z dobrze rozwiniętym przemysłem (np. województwo dolnośląskie) lub centralnych instytutach badawczych (np. województwo mazowieckie). Stosunkowo małe szanse na pracę w zawodzie mają osoby w województwie podlaskim. Zawód kierownika działu badawczo-rozwojowego nie należy do często spotykanych. W przeciągu ostatnich lat występuje równowaga pomiędzy liczbą osób poszukujących pracy i wolnymi miejscami. Płace w zawodzie są zwykle wyższe od średniej krajowej.

Zawody pokrewne

dyrektor jednostki badawczo-rozwojowej

zastępca dyrektora jednostki badawczo-rozwojowej

asystent

główny specjalista ds. badań

Polecana literatura

- wydanie książkowe "Informator Nauki Polskiej"
- portal internetowy <http://nauka-polska.pl/>
- portal internetowy <http://polskietechnologie.pl/>
- miesięcznik „Personel i Zarządzanie”
- kwartalnik "Prawo Nowych Technologii"

·miesięcznik "Świat Nauki"